DUVARLARIN DİLİ*

Tufan Gündüz

-Sen kaptan Kara Memiş misin?
-Evet! dedi.
-Hızır Aleyhisselâm'in geçtiği yerlerden geçen sen misin?
-Benim.
-Doğru mu söylüyorsun?
- Ne yalan söyleyeceğim?
(Ömer Seyfettin, "Forsa" hikâyesinden)

Edremit kıyıları görününce Kara Memiş, geminin baş kısmına doğru yürüdü; yüzüne çarpan soğuk rüzgâra aldırmadan dimdik kaldı. Dağlardan denize doğru akan ormanın içinde kırmızı kiremitli çatılar belirginleştikçe yüreği kaynadı. Bacakları titredi, nefesi daraldı, sarsıla sarsıla ağlamaya başladı. Kırk yıldır görmediği kasabasına kavuşuyordu. Turgut Reis sessizce yanına sokuldu. Babasının ağladığını görmek yüreğini kanattı. Elini sımsıkı tuttu. Onun baktığı yöne, limana doğru gözlerini kısarak baktı. Denizlerden her dönüşünde gemi dolusu değerli malları, ganimetleri olurdu yanında ama şimdi bizzat babasını getiriyordu. Hem de herkesin -hatta kendisinin bile- ölüsünden, dirisinden umut kesmişken bu dönüş paha biçilemezdi.
Gemi, küçük limana yanaşırken kasabada yol gözleyenler kıyıya akmaya başlamışlardı. Kadınlı erkekli kalabalık meraklı gözlerle geminin gelişini izliyordu. Gemi yavaş yavaş limana girdi, demir attı. Gemiden karaya büyük kalaslar uzandı. En önde Kara Memiş çıktı. Turgut Reis ve tayfalar yavaş adımlarla arkasından geldiler. Limanda bekleşenlere doğru yürüdüler. Kalabalık sessizleşmiş, birkaç martı sesinden, rüzgârda sallanan gemi direğinin çıkardığı gıcırtılardan başka bir şey duyulmaz olmuştu. Oradaki yaşlı kadınlardan biri

* Bu hikâye Ömer Seyfettin'in "Forsa" adlı hikâyesinin devamı olarak kaleme alınmıştır. Okuyucuların önce "Forsa"yı okuması tavsiye edilir.

"Kara Memiş değil mi bu?" diye mırıldandı. Yaşlı bir adam "Kara Memiş bu!" dedi yüksek sesle. Kalabalık uğuldadı. "Memiş Reis! Kara Memiş Reis döndü!" diye bağrışmalar yükseldi gökyüzüne.

Kara Memiş titrek bacaklarla kalabalığın içine doğru yürüdü. Önce birkaç kişi eline kapanacak oldu, aldırış etmedi. Yavaş adımlarla yürümeye devam etti; kalabalık onu durdurmamak için ikiye yarıldı, ince bir yol açıldı. Onların ortasından ilerledi. Aslında birkaç adımlık ama Kara Memiş için fersah fersah uzunluktaki yolun sonunda yaşlı bir kadın duruyordu. Tülbenti dağılmış, ak saçları yüzüne doğru dökülmüş, benzi solmuş, gözleri fal taşı gibi açılmıştı. Dudakları ağlamaya hazırlanan çocuklar gibi kıpırdıyor, derin nefes alışları göğsünü şişirip söndürüyordu. Kara Memiş onu görünce büsbütün yürüyemez oldu, daha fazla adım atmaya dermanı kalmadı, dizlerinin üzerine çöktü. Kadın ağlamaklı "Memiş!" diye inledi. Kara Memiş titrek dişlerinin arasından "Benim." diyebildi: "Gülbeyaz, benim. Döndüm. Bekledin değil mi, ölmedin?"

Gülbeyaz Kadın ona doğru yürüdü. Kara Memiş'in yanına gelip tam önüne, onun gibi diz çöktü. Eliyle onun saçlarını, sakalını düzeltti. Tülbendinin ucuyla gözyaşlarını sildi. Elbisesinin yakasını düzeltti, gömleğinin açılan düğmelerini ilikledi, elinin ucuyla toz değmiş yerlerini çırptı. Sonra sarıldı: "Ölmedim, bekledim." dedi hıçkırarak.

Seferden dönen gazilerin eşleri kocalarını, çocuklar babalarını unutup Kara Memiş'in etrafında toplandılar. Çocuklar, gençler, kadınlar, kızlar, gelinler adını duydukları ama kendisini hiç görmedikleri Kara Memiş'i seyrediyorlar, yaşlılar onun bu zamana kadar sağ kalış olmasını ve yurduna dönmesini Allah'ın lütfu sayıyorlardı. O kadar uzun bir zamandı ki bu, onun son seferi sırasında doğan çocuklar bile yaşlanmış, gençler torun sahibi olmuştu. Hikâyeleri dilden dile dolaşmış, masallara, efsanelere dönüşmüştü. Denize çıkan her tayfaya "Kara Memiş'i bulmadan gelme!" diye tembih edilir, dönen her nefere "Kara Memiş'i gördün mü?" diye sorulurdu. Hatta oğlu Turgut Reis'in bir denizci olmasını, yıllardır seferden sefere koşmasını babasını aradığına yorarlardı. Onun kâfir kıyılarını adım adım dolaştığını, sorup soruşturduğunu, babasından bir iz, bir işaret bulmaya çalıştığını herkes bilirdi. Gülbeyaz Kadın da limana her gemi geldiğinde gider bekler, inenler arasında Kara Memiş'i göremeyince sessiz sedasız dönerdi. Bir ömür boyu gelip gitmekten usanmamıştı. İşte şimdi o adam, bir insan ömrü kadar kaybolduktan sonra çıkıp gelmişti.

Kurbanlar kesildi, şükür namazları kılındı. Kara Memiş'in neredeyse kırk bayramdır yaslı olan kapısı şenleniverdi. Evin önüne büyük bir direk dikilip ucuna bayrak yerleştirildi. Dört davulcu, dört zurnacı çağrıldı. Günlerce, sabahtan akşama kadar davullar çalındı, türküler söylendi, halaylar çekildi. Kara Memiş'in yorgun vücudu canlandı. Derisine yapışmış olan kemikleri görünmez oldu. Gülbeyaz Kadın'ın fersiz gözleri ışıldadı, yüzünde sabırdan nasırlaşmış olan çizgileri gülümsedikçe kayboldu.

Kara Memiş'in döndüğü haberi önce Edremit'te duyuldu, sonra çevre kasaba ve köylere yayıldı. Duyan duymayana söyledi; kimi inandı, kimi inanmadı.

Kimi şimdiye kadar yaşamış olmasına, kimi oğlu tarafından bulunup getirilmesine şaşırdı. Kara Memiş'in evi günlerce doldu, taştı. Kimi görmeye, kimi konuşmaya, kimileri de duyduklarına inanmaya geldi kapısına.

- Memiş Reis, senin için Hızır Aleyhisselam'ı gördü diyorlar, doğru mu?
- Geçtiği yerlerden geçtim.
- Hızır'ı görmedin mi?
- O beni görmüş ki döndüm.
- Malta nerede?
- Şuracıkta, yakın buraya.
- Portügal'i[1] gördün mü?
- Onlarla çok dövüşümüz oldu.
- Flandır?[2]
- Korsanı pek yamandı.
- Adamı nasıl?
- Senin, benim gibi.
- Antiliyye derler bir yer varmış.
- Gittim.
- Dünyanın ucuymuş?
- Daha uzağı da var.
- Yecüc Mecüc ülkesini gördün mü?
- Görmedim.
- Kızılelma'ya vardın mı?
- Oraya erişemedim.
- Tüh.
- Tüh tüh.
- En uzak nereye kadar gittin?
- Yeni ayın doğduğu yere kadar.

Söz uzadıkça uzuyor, sorular soruları takip ediyor, her cevap yeni bir merakı uyandırıyor, yeni sorular yeni hikâyelere eklenip gidiyordu. Kara Memiş kısa cevaplar veriyor, uzun uzun anlatırken zorlanıyordu. Yılları içinde pek çok kelimeyi unutmuş, aksanı bozulmuş, telaffuzu kaymıştı. Yine de konuşmaya gayret ediyor, sorulara kırık dökük cevap veriyordu. Uzun hikâyeler içinde en çok donanmayla girdiği savaşlar heyecan yaratıyordu. O, coşkuyla anlattıkça oradakilerin kendisine duyduğu hayranlığı daha da artıyordu. Söz dönüp dolaşıp esarete gelince sesi azalıyor, başı öne düşüyor, yerdeki halının nakışlarına bakarak kısa cevaplar veriyordu. Esir düşmüş olmaktan utanıyor, forsada tutulmuş olmayı kendine yediremiyor, o günleri anlatırken içindeki derin kırgınlık ortaya çıkıyordu. Oradakiler de meseleyi anlıyor onu çok zorlamak istemiyorlardı. Yine de her defasında söz dönüp dolaşıp esarete geliyordu:

- Esir olmaktansa şehadet dilerdim. Neydi… Tak.. Takdir işte. Demek ki Allah'ın

1 Portekiz

2 Hollanda

bir bildiği varmış. Yaşanılacak varmış. Ben o zamanlar... neydi... Hah babayiğit... Babayiğit bir adamdım, iki kolumla böyle... İki kolumla... İki adam kaldırırdım. Kılıcımı... Vur... Yok.. Çal... Çaldığımda ucundaki adam sağ kalmazdı. Sağ... Hah bu taraf sağ... Sağ yanımızdan bir neydi onun adı... Hıı... Gülle miydi? Gülle yedik, sonra iki tane daha. Gemimiz su aldı. Böyle... Tepe... Tepe aşağı... Yuvarlandık suya... Yoksa bizi ele getirmek kimin... Kimin... Haddine... Yirmi sene Malta gemilerinde... Çekiyoruz ya... Hah kürek... Kürekte kaldım, aha bu ayaklarımdaki iz diyoruz değil mi... izler... Hıı zincir izleri. Belimde de... Aha burada kırbaç mıydı? Hah kırbaç izleri. Oradan kaldı. Dedim var bunda bir hikmet, dayandım. Yaş elli olunca bir paralı adama... Hıı... Zengine sattılar. Köyü bir adadaymış, bizim buradan az büyük... Bağları... Üzüm bağları varmış... Aldı, oraya götürdü. Kaç... Bir, iki... Üç.. Hah on yıl da onun yanında bağcılık ettim. Bizim Edremit kadar büyük bağları vardı. Bazen Türkler geliyor diye haber çıkardı. Çok... Korkmak... Korkarlardı... Saklanırlardı, kıyıya köşeye. Sahile koşardım, beklerdim, beklerdim. Neydi? Ufuk... Hah... Deniz ufkuna bakardım, karartı arardım. Türkler gelecek deniliyorsa gelirlerdi. Biz öyleydik. Demek ki şimdi değil, biraz daha sabır, biraz daha sabır derdim. Sonunda beni satın alan adam bıraktı... Azat... Azat etti. Bir ev yaptım, bir göz bir ev. Türklerin geleceği yeri gören bir ev. Tek başıma... Bekledim... Kimse yoktu etrafımda. Gündüz ağaçlarla konuştum, denizle konuştum, evle konuştum. Gece duvarlarla konuştum. Bildiğim türküleri söyledim, bilmeyince türkü uydurdum... Bazen Edremit'i... An... Hıı... Andım. Bazen dostlarımı. Gülbeyaz geldi rüyalarıma. O bana Allah'ın ema... emanet... emanetiydi, bilirdim ki ben yokken sizin emanetiniz... Ben gelmeden ölmese diye hep dua ettim. Ezanımı kendim okudum, namazımı tek kıldım. Bildiğim her duanın ardına, ben ölmeden ölmesin dedim. Turgut'umu düşündüm. Sağ mı ölü mü bilemedim... Rüyamda da görmedim hiç... Sonra Türkler çıktı geldi... Reisleri Turgut'ummuş... Kader işte!

Oradakiler yutkundular. Pek çok kişi aynı anda onun son sözünü tekrar etti.

- Kader işte. Düşmez kalkmaz bir Allah.
- Öyle, düşmez kalkmaz bir Allah.
- Şükür geldin.
- Geldin şükür.
- Sağ salim.
- Sağ salim.
- Şükür
- Şükür.

Odaya bir sessizlik çöktü. Sözün sonuna gelinmişti demek ki. Kimsenin aklına yeni bir soru sormak gelmedi.

- Dili unutmuşsun, dedi gençlerden biri.

Kara Memiş delikanlıya baktı önce sonra evin duvarlarına.

- Ne yapalım, burası gibi değildi hiçbir yer. Duvarlar Türkçe bilmiyordu...
- ...